

Draama ja teater, 11. klass

Õppekava	<i>RÕK (riiklik õppekava)</i>
Valdkond	<i>Kirjandus</i>
Kursuse nimetus	<i>Draama ja teater</i>
Eelduskursused	<i>10. klassi kirjanduskursused</i>
Lõiming	<i>Valikkursuse „Draama ja teater” kaudu õpitakse mõistma draamakunsti põhialuseid ja teatri tähendust meie kultuuris. Õppe vältel loetakse ja analüüsitakse draamateoseid, vaadatakse ja mõtestatakse ühiselt teatrietendusi ning täidetakse lihtsamaid dramatiseerimis-ülesandeid. Kursuse jooksul omandatakse nii teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi. Teatriajalugu hõlmab vaid väikese osa kogu kursuse mahust, kuid on nüüdisteatri mõistmise seisukohalt siiski vajalik. Põhitähelepanu pööratakse draama olemuse ja teatritegemise spetsiifika selgitamisele ning etenduse analüüsile. Teater on olemuselt erinevate kunstiliikide sulam, ühendades muusika, tantsu, kirjanduse, (video)filmi ja kujutava kunsti. See võimaldab lõimida kursust kunsti- või muusikaõpetusega. Eraldi tähelepanu pööratakse kursuses eesti teatri kujunemisele ja praegusele arengule. Koostöö kooli ajalehe ja kooliraadioga</i>
Õppetöö korraldus	<i>35 tundi, mille osaks on iseseisvad tööd, õppekäigud, külalislektorid ainetunnis või koolis Aineõpetajal on vajadusel võimalus kolme õppeaasta jooksul kursuste järjekorda muuta.</i>
Kursuse eesmärk	<i>Kursuse lõpetaja</i> <ul style="list-style-type: none"> • loeb ja väärtustab nii eesti kui ka maailmakirjanduse olulisemaid autoreid ja kirjandusteoseid, suhestab loetut teose ajastu ning tänapäevaga; • väärtustab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust ning kirjanikku kui loojat; • väärtustab kirjandust kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat ning kujutus- ja mõttemaailma arendajat; • loeb nii proosat, luulet kui ka draamat, tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre ning eristab kirjandusteksti poeetilisi võtteid ja peamisi kujundeid; • mõistab sõnakunsti väljendusvahendite mitmekesisust ning nende erinevusi ja sarnasusi võrreldes teiste kunstiliikidega (teater, film, kunst, muusika); • tajub kirjandusteksti mitmeti tõlgendatavust, erinevate kultuurikontekstide tausta teose mõistmisel, näeb kirjanduses inimese ja maailma mõistmise mudelit; • kujundab endast teadlikku lugejat, kes kirjanduse toel arendab oma eetilisi ja esteetilisi väärtushinnanguid ning maailmavaadet;

	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib kriitiliselt erinevaid kirjandusteoseid ja info allikaid, arendab nii suulist kui ka kirjalikku väljendus- ja arutlusoskust ning loovust.
<p>Kursuse lühikirjeldus</p>	<p>Draama olemus <i>Näidend. Draama mõiste. Tegelaskõne: dialoog ja monoloog, repliik ja remark. Tegelase analüüs: muutumatu ja muutuv tegelane, avatud ja suletud tegelane. Näitleja rolliloome. Draama keskendatus inimestevahelisele suhtlemisele ning elu teatraalsusele. Draamateose aeg ja ruum. Konflikt, intriig ja probleem. Draamateose kompositsioon. Vaatus, stseen.</i></p> <p>Dramaatika žanrid <i>Dramaatika põhižanrid: tragöödia, komöödia, draama, tragikomöödia. Ajaloolised žanrid: liturgiline draama, müsteerium, moralitee, miraakel. Commedia dell' arte ja tänapäeva improvisatsiooniline teater. Performance ja happening. Farss, jant ja sketš. Koomika liigid: situatsiooni-, karakteri- ja sõnakoomika. Kuuldemäng ja lugemisdraama. Sõnadeta lavastus. Tantsulavastus. Muusikalavastus.</i></p> <p>Teatri tähendus ja funktsioonid <i>Lavastajatöö. Teater kui kollektiivne kunst: lavastaja, näitleja, muusikakujundaja, kunstniku, valguskunstniku ja kostüümikunstniku roll lavastuse valmimisel. Kirjanduse ja teatri suhted: dramatiseering, stsenaarium, libreto, lavastus, etendus. Lavastuse stiil ja atmosfäär. Etenduse vastuvõtt ja teatrikriitika. Teatriarvustus.</i></p> <p>Eesti teatri ajalugu <i>Lydia Koidula ja August Wiera teater. Kutselise teatri süünd. Karl Menning. Estonia teatri ja Draamateatri asutamine. Hommikteater. Lavastajad: Andres Särev, Kaarel Ird, Voldemar Panso, Jaan Tooming, Mati Unt, Merle Karusoo, Elmo Nüganen, Tiit Ojasoo. Nüüdisteater. Repertuaariteater ja projektiteater.</i></p> <p>Mõisted <i>Commedia dell' arte, dialoog, draama, dramatiseering, etendus, farss, happening, intriig, jant, karakter, karakterikoomika, komöödia, konflikt, kuuldemäng, lavastus, liturgiline draama, lugemisdraama, miraakel, monoloog, moralitee, müsteerium, performance, projektiteater, remark, repertuaariteater, repliik, situatsioonikoomika, sketš, stseen, stsenaarium, sõnakoomika, tragikomöödia, tragöödia, vaatus.</i></p>
<p>Kursuse õpitulemused</p>	<p>Kursuse lõpetamisel õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab peamisi draamažanre, nimetab nende tunnuseid ja olulisemaid draamateoseid

	<ul style="list-style-type: none"> • on lugenud läbi ühe draamateose ning analüüsib selle kompositsiooni ja tegelasi; • tunneb näitekirjanduse ja teatri põhimõisteid; • leiab seoseid kirjanduse, teatri, kujutava kunsti ja teiste meediumide vahel; • määrab lavastuse stiili, arvestades nii lavastaja, muusikakujundaja, kunstniku, valgus- ja kostüümikunstniku tööd kui ka näitlejate mängu; • arutleb teatrietenduse üle, hindab selle väärtusi, analüüsib kujundikeelt ning sõnastab oma vaatamiskogemuse; • kirjutab teatriarvustuse, rakendades õpitud mõisteid ja mõtestades lavastuses kasutatud teatrimärke; • teab olulisemaid tähiseid eesti teatri ajaloost; • on külastanud õppeperioodi vältel vähemalt kaht teatrietendust või vaadanud nende salvestusi; • seostab lavastust nii võrdlevalt kui ka eristavalt tänapäeva eluolu ja -nähtustega, iseenda ning üldinimlike probleemide ja väärtustega.
Hindamisviis	<p><i>Koondhinde moodustavad arvestuslikku tööd ja teised kursuse jooksul saadud hinded (suulised diskussioonid/ ettekanded, kirjandid/artiklid ning protsessi hindavad tööd)</i></p> <p><i>Aineõpetaja määrab vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.</i></p>
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	<p>AUTORITE, NÄIDENDITE JA LAVASTUSTE KÄSITLUSI <i>Epner, L. (1996). Aja jõel. Jaan Kruusvalli dramaturgia põhihooni. – Keel ja Kirjandus, nr 3, lk 145–155.</i> <i>Epner, L. (2002). „See aegade piin”. Madis Kõivu näidendite ajatunnetusest ja -poetikast. – Aeg ja kirjandus. Studia litteraria estonica 4. Tartu, lk 55–76.</i> <i>Kaplinski, J. (1992). Prometheus ja Tuhkatriinu (A. Gide „Halvasti aheldatud Prometheus“; P.-E. Rummo „Tuhkatriinumäng“). – Vikerkaar, nr 3.</i> <i>Kruuspere, P. (2005). Tuli, veri ja võimsad tunded. August Kitzbergi näidendite tõlgendused. – Keel ja Kirjandus, nr 12, lk 968–977.</i> <i>Rähesoo, J. (1999). Madis Kõivu näidenditest. – Looming, nr 12, lk 1861–1874.</i> <i>Rähesoo, J. (2000). Madis Kõivu näidenditest II. – Looming, nr 9, lk 1363–1382.</i> <i>Tarrend, A. (2003). Tammsaare „Juuditi” lugemismudeleid. – Haridus, nt 11, lk 18–23.</i> <i>Valgemäe, M. (2001). Kivastiku kiviktaimla (M. Kivastik, „Näidendid“). – Vikerkaar, nr 4.</i></p> <p>TEOREETILISI JA TEATRIAJALOOlisi KÄSITLUSI <i>Annuk, E. (2009). Elulood kui sotsiaalne teater (Merle Karusoo, „Kui ruumid on täis“). – Vikerkaar, nr 10–11.</i></p>

	<p>L. Epner, A. Saro (2006). <i>Etenduse analüüs: võrrand mitme tundmatuga</i>. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus</p> <p>L. Epner, A. Saro (2010). <i>Interaktsioonid. Eesti teater ja ühiskond aastail 1985–2010</i>. Tartu Ülikooli kultuuriteaduste ja kunstide instituut</p> <p>Epner, L. (2011). <i>Valitud artikleid teatriuurimisest</i>. Tartu Ülikooli Kirjastus.</p> <p>Haan, K. (1987). <i>Karl Menning ja teater Vanemuine</i>. Tallinn: Eesti Raamat.</p> <p>Hartnoll, P. (1989). <i>Lühike teatriajalugu</i>. Tallinn: Eesti Raamat.</p> <p>Huizinga, J. (2003). <i>Mängiv inimene. Kultuuri mänguelemendi määratlemise katse</i>. Tallinn: Varrak.</p> <p>Karulin, O. (2010). <i>Uue põlvkonna ootel</i>. – Looming nr 4.</p> <p>Undi-jutud. <i>Mälestusi Mati Undist</i>. Koost K. Kesküla. Tartu: Hermes, 2008.</p> <p>Kolk, M. (2011). <i>Eesti teater 21. sajandil</i>. – Vikerkaar, nr 4–5. http://www.vikerkaar.ee/?page=Arhiiv&act=article&number=5256</p> <p>Kuningas, O. (1977). <i>Andres Särev</i>. Tallinn: Eesti Raamat.</p> <p>Linnuste, V. (2004). <i>Uued tuuled teatris. Ühiskonnaarengu mõjutamise võimalus</i>. Eesti Teatriliit.</p> <p>Małgorzata, S., Wysiąska, E. (1996). <i>Tänapäeva teatri leksikon</i>. Tallinn: SE&JS.</p> <p>Oidsalu, M. (2011). <i>Kahe posti vahel</i>. – Vikerkaar, nr 7–8.</p> <p>Palamets, H. (2006). <i>Vaatemängud läbi aegade</i>. Tallinn: Ilo.</p> <p>Palamets, H. (2006). <i>Kümme vakka teatrisoola</i>. Tallinn: Ilo.</p> <p>Panso, V. (1980). <i>Teatriartikleid</i>. Tallinn: Eesti Raamat.</p> <p>Põldmäe, R. (1963). <i>Koidula teatritegevus Tartu Vanemuise seltsis 1870-1871.a</i>. Tallinn: Eesti NSV Teatriühing.</p> <p>Rähesoo, J. (1995). <i>Hecuba pärast</i>. Tartu: Ilmamaa.</p> <p>Saro, A. (2006). <i>Kirjandus kui etendus</i>. – Keel ja Kirjandus, nr 2, lk 89–103.</p> <p><i>Itaalia maskid commedia dell'arte ümber</i>. Suur maailmateater. Tallinn: Püha Issidori Õigeusu Kirjastusselts, 2006.</p> <p><i>Kirik ja teater: müsteeriumist farsini</i>. Koost R. Schutting. Tallinn: Püha Issidori Õigeusu Kirjastusselts, 2007.</p> <p>Valgemäe, M. (2008). <i>Teater ja kultus</i>. – Vikerkaar, nr 9.</p> <p>METOODILISI KÄSITLUSI JA ÕPPEMATERJALE</p> <p>Merilai, A., Saro, A., Annus, E. (2003). <i>Poeetika</i>. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.</p> <p>L. Epner (2002). <i>Teatri ja teaduse vahel</i>. <i>Studia Litteraria Estonica</i>. Tartu Ülikooli kirjastus</p>
Vastutav õppetool	<i>Humanitaarainete õppetool</i>
Kursuse väljund	<i>Osalemine esseede ja kirjandite võistlusel</i>